Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z s. w Karniowicach

ZASADY SPRZEDAŻY
W RAMACH
ROLNICZEGO HANDLU DETALICZNEGO

Karniowice 2019

Opracowanie:
Anna Tobiasz
Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich
MODR z s. w Karniowicach

Rolniczy Handel Detaliczny to większa możliwość sprzedaży produktów żywnościowych bezpośrednio z gospodarstwa, **celem stworzenia rolnikom lepszych możliwości rozwoju produkcji i sprzedaży konsumentom finalnym** żywności produkowanej metodami tradycyjnymi, gdzie konsument będzie miał dostęp do żywności, charakterystycznej dla danego regionu o wysokich walorach jakościowych.

Prowadzenie działalności rolniczego handlu detalicznego z punktu widzenia bezpieczeństwa żywności i spraw podatkowych regulują rozporządzenia wykonawcze do ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników niezbędne do rozpoczęcia procedury rejestracji rolniczego handlu detalicznego:

1. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz.U. poz. 2159.
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykaz tych zakładów (Dz.U. poz. 2192).
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalenia weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz.U. poz. 2161).
4. Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji. (Dz. U z 2018 r. poz. 2242).
5. Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U z 2018 r. poz. 2136).

Celem nowelizacji ustawy jest: rozszerzenie możliwości zbywania żywności wyprodukowanej w ramach rolniczego handlu detalicznego na rzecz podmiotów takich jak: sklepy, restauracje, stołówki i inne placówki o podobnym charakterze, nowe prawo zakłada, że rolnik będzie mógł sprzedać wyprodukowane w swoim gospodarstwie, w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD), sery, jaja, jogurty, wędliny, wędzone ryby, dżemy, pieczywo nie tylko bezpośrednio do końcowego konsumenta.

Zbywanie żywności do zakładów prowadzących handel detaliczny (sklepy, restauracje i inne placówki) z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego będzie mogło się odbywać pod warunkiem, że zakłady te będą zlokalizowane na obszarze województwa, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego lub na obszarach powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem.

Sprzedaż nie jest wykonywana na rzecz osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub na rzecz osób fizycznych na potrzeby prowadzonej przez nie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Udział pośredników w zbywaniu żywności może odbywać się wyłącznie podczas wystaw, festynów, targów.

Sprzedaż produktów nie może odbywać się przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze, z wyłączeniem uboju zwierząt rzeźnych i obróbki poubojowej tych zwierząt, w tym również rozbioru, podziału i klasyfikacji mięsa, przemiału zbóż, wytłoczenia oleju lub soku.

Sprzedaż w ramach rolniczego handlu detalicznego może odbywać się wyłącznie:

- w miejscach, których produkty te zostały wytworzone, lub przeznaczonych do prowadzenia handlu;
- jest prowadzona ewidencja sprzedaży,
- ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody.

Za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się również mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy.

Maksymalne ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania. Maksymalna ilość żywności zbywana rocznie w ramach rolniczego handlu detalicznego jest określona dla:

1. surowców pochodzenia niezwierzęcego – w załączniku nr 1;
2. żywności pochodzenia niezwierzęcego innej niż surowce oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego – w załączniku nr 2;
3. surowców pochodzenia zwierzęcego – w załączniku nr 3;
4. produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż surowce – w załączniku nr 4.

W ramach RHD możliwa jest produkcja i sprzedaż konsumentom końcowym

produktów zwierzęcych i „złożonych”:

- mleka surowego i siary,
- surowej śmietany,
- jaj od drobiu i od ptaków bezgrzebieniowych,
- produktów pszczelich nieprzetworzonych,
- produktów rybołówstwa (przetworzonych produktów rybołówstwa),
- żywych ślimaków lądowych,
- świeżego mięsa,
- produktów mięsnych (np. szynki, pasztety, kiełbasy),
- produktów mlecznych (np. ser, jogurt, masło),

- produktów jajecznych,
- gotowych posiłków (potrawy) z produktów pochodzenia zwierzęcego,
- wyrobów garmażeryjnych stanowiących produkty złożone (np. pierogi z mięsem, serem, gołąbki, sałatki warzywno-mięsne).

produktów niezwierzęcych:

- surowców roślinnych,
- przetworów z owoców i warzyw (np. soki owocowe, dżemy, owoce suszone, kiszonki, marynaty i soki warzywne),
- przetworów zbożowych (np. mąki, kasze, płatki, otręby),
- pieczywa, pieczywa cukierniczego, ciast i ciastek,
- przypraw,
- koncentratów spożywczych,
- olejów,
- gotowych posiłków potraw np. niemięsne pierogi, kopytka i kluski śląskie, knedle z owocami, placki ziemniaczane),
- napoi bezalkoholowych.

Zbywanie żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego

➢ do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego odbywa się, jeżeli:

➢ zakłady te są zlokalizowane na obszarze województwa, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji tej żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, lub

➢ na obszarach powiatów, lub

➢ miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem.

Rejestracja działalności i nadzór nad prowadzeniem działalności w ramach rolniczego handlu detalicznego

Ustawa wprowadziła dla podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny jedynie obowiązek rejestracji we właściwym organie Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej. Podmioty rozpoczynające prowadzenie tej działalności nie będą podlegać również obowiązkowi sporządzenia projektu technologicznego w celu uruchomienia działalności. Szczegółowe informacje na temat procesu rejestracji rolnik może uzyskać u właściwego ze względu na siedzibę lekarza weterynarii lub państwowego powiatowego inspektora sanitarnego:

Produkty pochodzenia zwierzęcego i żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego (żywności złożonej) – nadzór sprawuje Inspekcja Weterynaryjna.

Żywność pochodzenia niezwierzęcego – pozostała w kompetencjach organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wzór wniosku:

Inspekcja Weterynaryjna

WNIOSEK

O WPIS ZAKŁADU PROWADZĄCEGO ROLNICZY HANDEL DETALICZNY PRODUKTAMI POCHODZENIA ZWIERZECEGO I ŻYWNOŚCIĄ ZŁOŻONĄ DO REJESTRU ZAKŁADÓW PROWADZONEGO PRZEZ POWIATOWEGO LEKARZA WETERYNARII

.....
(miejscowość, data)

Pan/Pani

.....
(imię, nazwisko)

Powiatowy Lekarz Weterynarii

w.....
(miejscowość)

Na podstawie art. 21 ust.1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. 2014 poz. 1577 z późn.zm.) **:**

.....
(imię,nazwisko/nazwa wnioskodawcy)

.....
(adres/siedziba wnioskodawcy)

.....
(numer identyfikacyjny w ewidencji gospodarstw rolnych)[1)]

Wnosi o wpis do rejestru zakładów

Lokalizacja zakładu, w którym ma być prowadzona produkcja:

.....
(adres)

Rodzaj i zakres działalności, która ma być prowadzona[2)]:

☐ Prowadzenie rolniczego handlu detalicznego

☐ Prowadzenie pośrednictwa w zbywaniu żywności wyprodukowanej przez inny podmiot prowadzący RHD podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszów

Rodzaj żywności będącej przedmiotem produkcji lub obrotu[2)]:

☐	Mleko surowe albo mleko surowe i siara	☐	Świeże mięso wołowe, wieprzowe, baranie, kozie, końskie, lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone
☐	Surowa śmietana	☐	Świeże mięso drobiowe lub zajęczaków, lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone
☐	Jaja od drobiu	☐	Świeże mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone
☐	Jaja od ptaków bezgrzebieniowych	☐	Produkty mięsne
☐	Produkty pszczele nieprzetworzone, w tym miód, pyłek pszczeli, pierzga, mleczko pszczele	☐	Wstępnie przetworzone lub przetworzone produkty rybołówstwa
☐	Produkty rybołówstwa żywe lub uśmiercone i niepoddane czynnościom naruszającym ich pierwotną budowę anatomiczną lub poddane czynnościom wykrwawiania, odgławiania, usuwania płetw lub patroszenia	☐	Produkty mleczne lub produkty na bazie siary łącznie
☐	Żywe ślimaki lądowe z gatunków *Helixpomatia, Cornuaspersumaspersum, Cornuaspersummaxima, Helixlucorum oraz z rodziny Achatinidae*	☐	Produkty jajeczne
☐	Żywność, w tym gotowe posiłki (potrawy), zawierająca jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego	☐	Gotowe posiłki (potrawy) z produktów pochodzenia zwierzęcego

WNIOSEK

O WPIS ZAKŁADU DO REJESTRU ZAKŁADÓW PODLEGAJĄCYCH URZĘDOWEJ KONTROLI ORGANÓW PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ

.....
(miejscowość, data)

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w .....
.....

Na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 171, poz. 1225), w związku z art. 6 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319):

.....
(imię, nazwisko/nazwa wnioskodawcy)

.....
(adres/siedziba wnioskodawcy wg KRS lub EDG, lub numeru identyfikacyjnego ARMiR)[1)]

.....
(PESEL[2)]*/numer identyfikacji podatkowej NIP)*

wnosi o wpis do rejestru zakładów

.....
(należy wymienić odrębnie nazwy i siedziby wszystkich zakładów objętych wnioskiem)[3)]

.....

.....

.....
(należy wymienić i opisać zmiany objęte wnioskiem odrębnie dla każdego zakładu)

.....

.....

Rodzaj i zakres prowadzonej działalności, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), określonej w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) lub Ewidencji Działalności Gospodarczej (EDG)[4)]

.....

.....

Rodzaj żywności będącej przedmiotem produkcji lub obrotu[5)]:

.....

.....

.....
(pieczęć i podpisy wnioskodawcy lub osoby reprezentującej wnioskodawcę)

Wymagania

Mięso zwierząt kopytnych (np. świnie, bydło, owce i kozy) przetwarzane i wprowadzane na rynek w ramach rolniczego handlu detalicznego **musi pochodzić z uboju przeprowadzonego w rzeźni zatwierdzonej przez organy Inspekcji Weterynaryjnej.**

Zakaz wykorzystywania do produkcji mięsa zwierząt kopytnych pozyskanego z uboju dokonanego poza rzeźnią zatwierdzoną przez powiatowego lekarza weterynarii (np. z uboju w celu produkcji mięsa na użytek własny).

IJHARS

Nadzór nad jakością handlową żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego:

Kompetencje nad jakością handlową powierzono Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Kontrola u producenta obejmuje:

- sprawdzenie dokumentów,
- sprawdzenie opakowania, oznakowania,
- pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne,
- ustalenie klasy jakości artykułów rolno-spożywczych,
- sprawdzenie sposobu produkcji artykułów rolno-spożywczych lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

Rolnik prowadzący działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego nie musi zgłaszać podmiotu do IJHARS ponieważ jednostki te korzystają z rejestrów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Weterynaryjnej.

Ewidencja

Każdy podmiot prowadzący działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego ma obowiązek prowadzenia i przechowywania dokumentacji umożliwiającej określenie ilości żywności zbywanej rocznie przez:

1. Podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny; prowadzi dokumentację odrębnie za każdy rok kalendarzowy, która zawiera:

   a) numer kolejnego wpisu,

   b) datę zbycia żywności,

   c) ilość i rodzaj zbytej żywności; zamieszcza ww. informacje w prowadzonej dokumentacji niezwłocznie po każdorazowym zbyciu żywności; przechowuje prowadzoną dokumentację przez dwa lata od końca roku kalendarzowego, za który została sporządzona.

2. Pośrednika prowadzącego rolniczy handel detaliczny zbywającego żywność wyprodukowaną przez inny podmiot prowadzący taki handel podczas wystaw, festynu, targu lub kiermaszu.

⇒ prowadzi i przechowuje dokumentację dotyczącą własnej żywności zgodnie z zasadami jak dla podmiotów;

⇒ prowadzi dokumentację dotyczącą podmiotów, których żywność zbywa podczas wystawy, festynu, targu lub kiermaszu odrębnie dla każdego takiego podmiotu, która zawiera:

   a) numer kolejnego wpisu,

   b) datę zbycia żywności,

   c) ilość i rodzaj zbytej żywności,

   d) miejsce zbycia żywności, imię, nazwisko oraz adres albo nazwę, siedzibę oraz adres pośrednika.

⇒ zamieszcza informacje w dokumentacji, po każdorazowym zbyciu żywności;

⇒ przekazuje dokumentację podmiotowi, którego żywność zbywał niezwłocznie po zakończeniu wystawy, festynu, targu lub kiermaszu.

Miejsce zbywania żywności musi być oznakowane w sposób czytelny i widoczny dla konsumenta oznakowanie musi zawierać informacje:

a. zawierać napis „rolniczy handel detaliczny”;
b. wskazywać dane obejmujące: imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny;
c. adres miejsca prowadzenia produkcji zbywanej żywności;
d. weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny – w przypadku żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej.

Limity ilościowe w działalności rolniczego handlu detalicznego:

Maksymalna ilość żywności, którą rocznie będzie mógł zbywać rolnik/pośrednik prowadzący działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego określono w rozporządzeniu z 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz.U. poz.2159).

Wymagania sanitarne

Zmiana ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, gdzie wskazano nową definicję: rolniczy handel detaliczny – handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia 178/2002, polegający na zbywaniu konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. rozporządzenia nr 178/2002, żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności konieczne jest uwzględnienie wszystkich łańcuchów produkcji począwszy od produkcji podstawowej do dostawy żywności konsumentowi końcowemu. Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 w sprawie higieny środków spożywczych. Załącznik II, rozdział III wymagania dot. tzw. pomieszczeń używanych głównie, jako prywatne domy mieszkalne, gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia do obrotu. Powyższe przepisy dotyczą również rolników, którzy wykorzystują prywatne domy mieszkalne do przetwórstwa owoców, warzyw, zbóż pochodzących z własnych upraw w celu ich sprzedaży.

Wymogi higieniczne określone w rozdziale III unijnego rozporządzenia określają, że:

Pomieszczenia i automaty uliczne, będą tak usytuowane, zaprojektowane i skonstruowane oraz utrzymywane w czystości, dobrym stanie i kondycji technicznej, aby uniknąć ryzyka zanieczyszczenia, w szczególności przez zwierzęta i szkodniki.

W szczególności i w miarę potrzeby: muszą być dostępne odpowiednie urządzenia, aby utrzymać właściwą higienę personelu włącznie ze sprzętem do higienicznego mycia i suszenia rąk, higienicznymi urządzeniami sanitarnymi i przebieralniami:

- powierzchnie w kontakcie z żywnością muszą być w dobrym stanie, łatwe do czyszczenia i w miarę potrzeby, dezynfekcji. Będzie to wymagać stosowania gładkich, zmywalnych, odpornych na korozję i nietoksycznych materiałów, chyba, że przedsiębiorstwa sektora spożywczego mogą zapewnić właściwe organy, że inne użyte materiały są odpowiednie,
- należy zapewnić warunki do czyszczenia i w miarę potrzeby dezynfekcji narzędzi do pracy i sprzętu,
- należy zapewnić odpowiednią ilość gorącej i/lub zimnej wody,
- należy zapewnić odpowiednie warunki i/lub udogodnienia dla higienicznego składowania i usuwania niebezpiecznych i/lub niejadalnych substancji i odpadów (zarówno płynnych jak i stałych),
- należy zapewnić odpowiednie udogodnienia i/lub warunki dla utrzymania i monitorowania właściwych warunków termicznych żywności,
- środki spożywcze muszą być tak umieszczone, aby uniknąć, na tyle na ile jest to rozsądnie potraktowane, ryzyko zanieczyszczenia.

Dodatkowo planowane jest objęcie uproszczonymi wymaganiami podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny, które w ramach prowadzonej działalności wykorzystują do prowadzenia produkcji żywności pomieszczeń innych niż używane głównie, jako prywatne domy mieszkalne np. osobne budynki zlokalizowane na terenie danego gospodarstwa.

Znakowanie żywności

Każdy produkt wprowadzony do obrotu powinien posiadać etykietę, na której należy umieścić:

1. Nazwę produktu.
2. Wykaz składników.
3. Ilość netto.
4. Ilość najważniejszego, charakteryzującego produkt składnika lub składników oraz datę minimalnej trwałości/termin przydatności do spożycia.
5. Warunki przechowania lub użycia.
6. Dane podmiotu działającego na rynku.
7. Kraj lub miejsce pochodzenia.

Podatek dochodowy

W celu zwiększenia liczby podmiotów w ramach RHD ustawa umożliwia korzystanie ze zwolnienia podatkowego określonego w art. 21 ust. 1 pkt 71a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz umożliwia opodatkowanie 2% ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, przychodów ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy, produktów roślinnych i zwierzęcych, określonych w art. 20 ust. 1c tej ustawy, uzyskiwanych przez producentów rolnych niezależnie od sposobu sprzedaży przetworzonych produktów rolnych oraz rodzaju nabywcy tych produktów. Dodatkowo ustawodawca podwyższył kwotę przychodów zwolnionych z podatku dochodowego od osób fizycznych do kwoty 40 000 zł rocznie.

Jeżeli uzyskany w roku podatkowym przychód powyżej limitów, o których mowa w ust. 1 pkt 71a, podatnik może opodatkować ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych na zasadach określonych w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym. Ryczałt wynosi 2% ewidencjonowanych przychodów i obowiązuje przy przychodach przekraczających 40 000 zł i nie więcej niż równowartość w złotych 250 tys. euro.

Podatnicy mogą rozliczać się z urzędem skarbowym w okresach kwartalnych.

Źródło: www.minrol.gov.pl; www.finanse.nf.gov.pl; www.ijhar-s.gov.pl

Wydawca**: Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z s. w Karniowicach**
32-082 Bolechowice, Karniowice ul. Osiedlowa 9; tel. 12-285-21-13/14, fax 12-285-11-07; **www.modr.pl**
Skład komputerowy: Dział Metodyki Doradztwa i Szkoleń - Zespół Wydawnictw - Halina Knap
ISBN - 978-83-66244-05-4